

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCLII. Parasitus raptor candidatae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

etiam reip. reddere plenam potest rationem. Nam etiam si non habet filium, adservavit tamen juvenem, tamen hominem, tamen civem.

CCLII.

Parasitus raptor candidatæ.

INSCRIPTI MALEFICII SIT ACTIO. RAPTOR X. MILLIA SOLVAT, Pauperis & divitis filia sacerdotium petebant. Rumor erat, futurum ut pauperis filia sacerdos crearetur. rapuit eam parasitus divitis. X. millia accepta à divite solvit è lege: accusat pauper divitem Inscripti maleficii.

S E R M O.

Pleraque controversiæ sub hac lege positi duas questiones habent, ex ipsis earum verbis tractas: an inscriptum sit quod objicitur, & an maleficium sit quod frequenter dixi, non semper utramque, quoniam fere ubi de inscripto constat, quæri solet de maleficio: si de maleficio convenit, in controversiam venit, an inscriptum sit. In hac controversia tertia quoque adjiciatur quæstio necesse est, quæ generalibus constat duabus, An hujus maleficium sit, sed pro hac media eximitur: non enim quæri potest an sit maleficium, neque enim in rerum naturam cadit, ut quisquam mortalium id maleficium neget, cujus pœnam solutam esse contendat: quæremus ergo an inscriptum sit, & an hujus maleficium sit.

DECLAMATIO.

INscripti maleficii agitur: cum maximam partem defensionis adversarius in hoc ducat, ut inscriptum esse maleficium neget, poterat brevi conditione decidi, ut diceret qua alia lege cum alio consistere potuerim: nunc, callido & vetere ac diu jam excogitato consilio, legem non ad reum refert, sed ad crimen, & tanquam ego nihil aliud, quam de amissa virginitate filix querar, recitat legem, quæ contra raptos scripta est. Ego autem, etiam si cum ipso agerem, qui rapuerat, poteram tamen non contentus

X. milli-

1 Cum alio consistere.] Lege, cum illo. Gronovius.

X. millibus, quæ accepi, in argumentum inscripti maleficii lege agere etiam cum parasito. Lex enim, quæ X. millia solvere raptorem pro ablata virginitate voluit, contra eos scripta est, qui nihil aliud egerunt. Differunt autem hæc & personis, & temporibus, & locis. Nam ut pulsatus civis injuriarum aget, si magistratus erit, ¹ majestatis crimen obligabitur: si legatus erit, bello vindicabitur & jure gentium: & eadem pecunia sublata ex privato, furtum erit: ex sacrario temploque sacrilegium. Sic raptor ejus, quæ nihil aliud quam virginitatem ultum ibit, X. millia solvet: alia erit conditio ejus, qui rapuerit in comitiis, qui rapuerit eam, quæ sacerdotium petebat; immo, ne ingratus sim adversus beneficia populi, jam quantum in illo erat, acceperat, longa ratio est. quoniam in argumentum tantummodo causæ hujus de injuria parasi loquor. Tu autem mihi non debes recitare legem, quæ contra parasitum scripta est, cum quo non ago, sed contra te qui inscripti maleficii reus es lege. Neque enim hoc, quod dicitur raptorem X. millia è lege solvere oportere, ei solvis qui dicat, Rapuisti: qui dicat, Raptorem summissisti: sed ei, qui dicat, Comitia turbasti: sed ei, qui dicat, Sacerdotium abstulisti. Hæc crimina si quam aliam legem habent, transfer sane actionem meam; si nullam eam habent, cur præscribis adversus majorum diligentiam & exquisita ingenia quæ scripserunt? Est igitur inscriptum. An maleficium sit, si modo ista quæ objeci vera sunt, neminem dubitaturum arbitror. Illud tamen & iudicio non alienum & affectibus meis necessarium est dicere, quantum maleficium sit. Diligentissime majores hanc videntur excogitasse legem, quod cum scirent nullam tantam esse prudentiam, ² nullam immo tam certam divinationem, ut omnia quæcunque ingeniis majorum excogitari unquam potuissent, providentia caventium videret: hac lege

omnem

¹ Majestatis crimen.] Leg. videtur, | ² Nullam.] Leg. Nullam imò tam certam d. ut o. q. ingeniis majorum. Idem.

omnem malitiam, veluti quadam indagine, cinxerunt, ut quicquid aliarum legum effugisset auxilium, quasi extrinsecus circumdaretur. Ego autem, iudices, non de his qui hanc legem conscripserunt, sed de ipsa rerum natura quæror? in ipsis inscripti maleficii reis nullum discrimen esse servatum. Summisit aliquis raptorem. Inscriptum maleficium est. quid pœnæ adjicitur, quod adversus petritricem, quod adversus eam quæ sacerdotium, ut dixi, jam prope acceperat? tantum etiam in ipsis suppliciis habiturus lucri, in compendio numeret quod plus malefecit. Reliqua igitur una quæstio est, an hoc quod filiam meam rapuit, quod illo tempore, quod post illud populi iudicium, credatis non à divite effectum. Nihil argumenti ex moribus istius ducam, etiamsi qualis sit, quam dissolutus, quam luxuriosus ac perditus, argumenti satis vel uno argumento probari potuit: Parasitum habuit. Inter hæc ut opinor posita est religionis vestræ cunctatio, iudices, ut despiciatis utrum parasitus sua voluntate, an quoniam id diviti præstabat, rapuerat. Parasitus rapuit. Quid ais? tantum illi vacuit, adeone saturitate apud te exundavit: ut vilia scorta non quæreret, qui omnibus contentus est? an solus oculos ad ingenuas & ad virgines, & aliquem etiam petentes honorem attolleret? Nunquam hercule tam felicem istam servitute esse crediderim, ut impetus ad illicitas libidines haberet. Hoc dico, hanc tantum vult rapere parasitus:

age

I Argumenti.] Delendum videtur argumenti & paulo post leg. tantum illi vacavit. Idem. Argumenti.] Et argumentum & initium hujus declamationis desideratur: sed partim ex eo quod reliquum est, partim ex argumento declamationis ccc lxx. infra, & ex Seneca lib. 2. Controv. 2. thema colligi & restitui potest hoc modo:

Sacerdos casta è castis, pura è puris sit.

Qui ingenuam supnaverit, dei decem millia.

Inscripti maleficii sit actio.

Pauperis & divitis filia petebant sacerdotium: rumor erat pauperis filiam futuram sacerdotem. Eam parasitus sub diem mysteriorum submissus à divite, rapuit. Dives pro parasito obrulit decem millia: inscripti maleficii reus est. De hac pœna decem millium Fabius noster Institutionum orat. lib. 4. cap. 2. ea primum lege Scatinia constituta est. Porro quid sit scriptum sive inscriptum maleficium, vide Decl. 344. P. Evodius.

age non vultis adjiciam illud, Unde manus illa qua expugnati sumus? unde tantus ac tam prorsus domus tuæ tumultus? unde denique ¹ solvet quod lege debetur? Si credibile est quod opponitur, jam ² certe relictum est, ut ea parte fecerit. Et hanc tamen partem excutiamus. Submisit raptorem: habuit enim causam: eundem honorem virgines competebant, nostra filia submoveri aliter non poterat. Si incerta populi judicia, non professæ palam sententiæ essent, dicerem ³ tanti tibi fuisse vel securitatem vel indignationem. Nemo est tam arrogans sui æstimator, ut accessurus ad comitia, & periculum fortiturus humanitatis, non malit ⁴ sine adversario esse. Hæc de incertis judiciis dicerem. Quid si ad securitates & indignationes accedit metus? manifestum erat non futurum sacerdotem filiam tuam. Forte argumentis hoc colligo: longa & difficili conjectura probandum puto. Loquutus est populus. Si alia quæcunque mihi fama defendenda foret, dicerem tamen, judices, rem esse miraculo similem, quod cum pauci ad vos testes producuntur, fidei vestræ jurisque jurandi satis idonei auctores habentur: quotiens vero civitatis universæ consensus, & omnes, qui intra hanc sedem sunt, unum aliquid certumque dixerint, rumor vocatur. in aliis fortasse falli ista possunt: utique verum dicit fama, quæ de se loquitur. Quis enim loquebatur? populus: de qua re? quam facturus erat populus. Cum de comitiis consentiunt rumores, de se quisque dicit, hæc fiet: hoc est dicere, hanc faciam. non est ista fama: comitia sunt. Neque est quod mirari dives, aut indignari velis, in comitiis plus sæpe paupe-

¹ Solvet quod.] Solvit. Pith.

² Relictum est, ut ea parte fecerit.]
Corrige: ut ex parte. Gronovius.

³ Tanti tibi fuisse vel securitatem.]
Tanti, nempe decem millibus. Nam cum filia pauperis aliter submoveri non posset, quam jactura pudicitiae, cujus decem millium legitima æstimatio est:

dives tanti redemit aleam comitorum: & indignationem quod pauperis filiam videret anteferri. *Ærodius.*

⁴ Sine adversario esse.] Pro, sine adversario, sine competitore: sic Ulpianus advocationem pro advocato: sic Plinius adversitatem pro adversario. *Ærodius.*

pauperes posse: non omnia possunt opes vestræ, neque in cunctis quæ humanam continent vitam, domina pecunia est. Latius possidebitis, & numerosiores familias vestras ignorabitis: magnam partem civitatis occupabunt domus vestræ: ingens pondus argenti perstringet oculos. Sed hæc intra privatum valent: cum in publicum veneris & in campum, spectabitur innocentia, fides. Forsitan gratiæ quoque non parum nobis affert ipsa tenuitas: ubi tabellam pauperes ferunt, tum subit tacita quemque cogitatio superbiæ vestræ: tum omnium, quas singulis facitis, injuriarum. At tamen in cæteris (petentes magistratus dico atque provincias) possitis Tribus emere, dispersa pecunia parare gratiam. Ubi vero de sacerdotio quæritur, & iudicium religio agit: illam populus spectat, illam intuetur, quæ semper futura sit virgo: quæ à cultu templorum, à sacris non recessura. Non vereor, ne ista videar præsentis gratia iudicii dicere: Sacerdotium filiæ meæ ante rumorem speravi. Sed cur ego diutius 'circa causam maleficii istius etiam moror? confessus est. An diutius quæri potest, an maleficium sit, cujus pœnam solvat præmium operæ non clam neque secreto, quanquam ista quoque profecto facta sunt, sed palam apud magistratus in medio foro numeret? Vidimus decem millia, quæ parasito donasti: interrogo, quare? non est istud propter longæ servitutis officia, non illarum, quibus gratiam meruit, contumeliarum: decem dedisti, quod rapuisset. Nisi deberes, summa indignatione etiam vindicare volueras: nam qui candidatam sacerdotii rapuit, nocuerat exemplo & tibi. Igitur & inscriptum maleficium est adversus eum, cum quo agitur: & maleficium non solum confessum, sed etiam grave ex

I Circa causam maleficii istius etiam moror. Vet. ex. morbi. ut fortasse legendum sit, & jam morbi. maleficium morbus sit communis cum jam quasi in more est. Seneca lib. 3. Controv. Et ut ad morbum te meum vocem, &c. & lib. 1.

de Benef. morbo suo morem gessit: sic enim recte legitur: & postea lego, *Andiutius q. p. a. m. f. cujus pœnam solvit p. v. n. c. n. secreto [quanquam ista q. p. facta sunt] sed p. a. magistratus.* Pithœus.

ve ex his apparet, & ex persona parasiti, qui nunquam ad tantam peccandi audaciam processisset sua sponte: & ex persona divitis, & ex causis, & ex numeratione pecuniæ: ex eventu denique, quis impulerit, quis coëgerit. Superest, ut ostendam, non quid parasitus acceperit, sed quid dives ipse. Quæritis, quid iste X. millibus emerit? videte filiam contra sacerdotem, videte vittas, videte honores. Fortasse ego superbe faciam atque arroganter, qui tanquam privatam injuriam, tanquam maleficio adversus me commissum persequar: quota enim ego sum portio istius indignationis? perdidit sine dubio honorem, preciosissimum pauperum censum: perdidit virginitatem filix meæ, & cui modo sacerdotium sperabam, difficile inventurus sum etiam maritum. Sed populus perdidit arbitrium dandi honoris: sed paulo ante sacerdotem creavit, quam noluit. Ite nunc & excludite campo divites, & corrumpi sacra vetate, de ambitu leges conscribite. Comitiam nostram decem millibus rapta sunt atque translata: quam sanctum istud sacerdotium fore putatis, quod stupro debetur?

CCLIII.

Tyrannicida volens dedi.

² In duabus civitatibus vicinis tyranni erant: in altera cum quidam tyrannum occidisset, alter vicinæ civitatis tyrannus petiit eum in deditionem, & bellum minatus est nisi darent: fert ipse rogationem ut dedatur.

DECLAMATIO.

UT meo nomine sim vobis, Quirites, obligatus, quod quanquam necessarium & ad salutem pertinens civitatis

¹ *Sed paulo ante.*] Facile est hic lacunam deprehendere: quasi ita esset, Sed populus perdidit arbitrium dandi honoris: sed populo libera voluntas in comitiis erepta est. An te sacerdotem creavit, quam noluit? *Ærodius.*

² *In duabus civitatibus.*] De hujusce-

modi argumentis ita Instit. orat. lib. 7. cap. 1. *Erat mihi curæ in contraversis forensibus nosse omnia quæ in causa versarentur. Nam in schola certa sunt & pauca, & ante declamationem expanduntur quæ Græci & Græci vocant, Cicero, proposita. Præter quæ nihil est diluendum, ut alio*